

Очевидно, що головне місце серед компетентнісно орієнтованих форм і методів навчання історії посідають інтерактивні, зокрема методи кооперативного навчання. На відміну від добре відомої вчителям фронтальної форми організації навчальної діяльності школярів, кооперативна навчальна діяльність (навчальне співробітництво) – організація навчання об'єднаних спільною навчальною метою учнів у малих групах чи парах – дозволяє залучити всіх учнів до навчання. А вчитель за такої організації керуватиме роботою кожного учня опосередковано через завдання, якими він спрямовує діяльність малої групи. Цей підхід вимагає у проектуванні підручника врахувати необхідність коротких зрозумілих інструкцій для учнів зі способу інтерактивної взаємодії як складник того чи іншого пізнавального завдання. Спосіб взаємодії має визначатись авторами підручника в залежності від очікуваних результатів навчання.

REQUIREMENTS FOR THE DESIGN OF SCHOOL TEXTBOOKS IN CIVIL EDUCATION

Pometun O. I.,

*Doctor of Educational Sciences, Corresponding Member of the NAES of Ukraine,
Chief Scientist of the Social Science Education Department,
Institute of Pedagogy of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine,
Kyiv, Ukraine*

Remekh T. O.,

*Candidate of Educational Sciences,
Head of the Social Science Education Department,
Institute of Pedagogy of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine,
Kyiv, Ukraine*

Nowadays J. Dewey's words that "democracy should be born again in every generation, and education in its midwife" are relevant as never before. Thus, it is obvious that the introduction of a separate new subject "Civic Education" in the 10th form of a secondary school in this academic year is an important step forward in building democracy and civil society in Ukraine.

At the same time, research and observation have shown that high-quality civic education has not become a priority either for governing bodies of education and school administrators, or even for teachers who teach them. In addition, only one course in one class of the senior school cannot solve the problem of educating conscious citizens a priori. Overload with theoretical knowledge program, torn to a large extent from the life of students, does not promote the interest of students to the subject and transforms it into another subject, overloading schoolchildren that are extra, according to some senior pupils and parents. Finally, the textbooks developed under this program contain a huge amount of theoretical material, leaving space and time for the development of the skills necessary for a high-quality education of well-informed, competent, interested citizens in the life of the state.

The analysis of current textbooks on civic education, recommended by the Ministry of Education and Science of Ukraine, shows that they have serious disadvantages both in terms of content and the proposed model of education. The following issues are the most important among them:

- the desire of the authors of textbooks to provide as much information as possible, leaving the students of the cognitive space for their independent search, systematization and analysis;
- lack of tasks oriented at the analysis and discussion of current information by students (first of all mass media) on the political life of the country, initiatives and problems of civil society;
- lack of tasks / projects, business games (such as simulation of elections, meetings of public councils, public discussion, etc.), aimed at leaving students behind the "framework" of the lesson, schooling, participation in community life, state, help of others people, real social activism and engagement;
- the lack of different controversial points of view, avoiding the consideration of controversial topics, even in those sections where it reflects the realities of the social life of Ukraine (for example, on

the functioning of state power, local government, the electoral process, etc.), generates the separation of textbooks on civic education from life ;

- complete absence of material on political, economic and social life of Ukraine, any real cases or situations for its analysis;

- excessive dependence on abstract theory, virtually no reference to actual issues and personal experience of students (for example, in all the texts analyzed there is no single word about the separation of the country, the war, the ongoing reforms, or the need to reform any sphere of society), which creates on the pages of the study book an ideal (fantastic) picture that does not interest students and deprives them of trust and interest in the subject, and to social life indirectly (even at the level of participation in elections);

- almost complete absence of tasks aimed at critical thinking and the development of media literacy of students, which are fundamentally important skills of a citizen;

- the weak focus of textbooks on the interactive interaction of students at lessons, discussions which devalues the idea of civic education as an education for democracy.

So, as we see, valid textbooks on civic education do not take into account the real needs of the development of democracy and civil society in Ukraine. This provokes teachers to use the "traditional", passive-authoritarian model of education. In particular, teachers usually rely on learning, avoiding controversial topics, controversial issues and discussions through fear of conflict and emotional tension in the classroom.

At the same time, the realities of the life of Ukrainian society, the defense of the sovereignty of the state, the realization and protection of the rights and freedoms of citizens, the development of a strong democratic state require the development of students' critical thinking skills, debate, engagement, their civic qualities and values. To this end, the teaching of the subject "Civic Education" in general, and textbooks as an important means of learning in the context of teachers' inadequate preparation for teaching in particular should be directed at this.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО СТВОРЕННЯ ПІДРУЧНИКІВ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Пономарьова К. І.,

кандидат педагогічних наук,

провідний науковий співробітник відділу початкової освіти,

Інститут педагогіки НАПН України,

м. Київ, Україна

Відповідно до Державного стандарту та типової освітньої програми **метою** початкового курсу мовно-літературної освіти є розвиток особистості дитини засобами різних видів мовленнєвої діяльності, формування ключових, комунікативної та читацької компетентностей; розвиток здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного й національного самовияву, послуговуватися нею в особистому й суспільному житті, у міжкультурному діалозі; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, розвиток мовленнєво-творчих здібностей. [2, с. 18].

Зважаючи на зазначене, актуальним у процесі створення підручників з української мови для початкової школи є використання сучасних напрацювань у галузі дидактики, психології, лінгводидактики. Виклад у підручниках навчального матеріалу, добір методів, прийомів, засобів навчання має здійснюватись з урахуванням загальнодидактичних і лінгводидактичних підходів, а саме: *комунікативно-діяльнісного, особистісно орієнтованого, компетентнісного*. Вони передбачають: а) опанування мовних одиниць і явищ на основі тексту, у процесі розв'язування комунікативних завдань; б) оволодіння мовленням у ході виконання учнями усних і письмових завдань, розташованих у порядку зростання їх складності; в) практичне ознайомлення школярів із функціями певних мовних одиниць у мовленні з метою забезпечення мотивації їх вивчення; г) урахування вікових особливостей, індивідуальних здібностей, інтересів кожного учня; д) забезпечення можливостей для навчання школярів з різним рівнем здібностей, підготовки і розвитку; е) спрямованість змісту навчання мови на формування комунікативної компетентності учнів.